

7 روز تا واقعیت/ پیش‌بینی وضعیت اقتصادی ایران و جهان در هفته آتی (از تاریخ ۱ تا ۸ مهر ۱۴۰۴)

هفته پیش‌رو با فضایی محتاط در بازارها آغاز می‌شود: تراز عرضه نفت جهانی اندکی افزایش یافته و فشار نزولی بر قیمت‌ها ایجاد کرده، همزمان نشانه‌های آرامش نسبی پولی در کشورهای بزرگ (نشست‌های اخیر بانک‌های مرکزی) و کندی اقتصاد چین فضایی از عدم قطعیت را شکل می‌دهد. برای ایران، ترکیب فشارهای داخلی (تورم و اعتراض‌ها)، محدودیت‌های بین‌المللی و نوسانات قیمت نفت به‌معنای تداوم شرایط دشوار معیشتی برای طبقات متوسط و پایین و فشار بر نرخ ارز خواهد بود؛ اما کاهش نرخ‌های جهانی و افت قیمت نفت می‌تواند اثراتی همچون تسکینی برای واردات و هم کمبود درآمد صادراتی داشته باشد.

عرضه نفت رو به افزایش است و قیمت‌ها تحت فشارند. توافق مقدماتی دولت مرکزی عراق و اقلیم کردستان برای راه اندازی دوباره خط لوله ای که حدود ۲۳۰ هزار بشکه در روز عرضه را بازمی‌گرداند، نگرانی‌های کسری عرضه را کاهش داده و موجب نزول قیمت نفت در روزهای اخیر شده است. همین تغییر در عرضه، همراه با سیاست‌های تولیدی OPEC+ و افزایش تولید غیرعضو (آمریکا، برزیل و hellip&);، فضای بازار را کم‌رمق‌تر کرده است. این موضوع مهم است چون درآمد نفتی و قیمت حامل‌ها یکی از کانال‌های مستقیم اثر بر اقتصاد ایران اند.

جهان در مرحله تسهیل نسبی پولی قرار گرفته است. موضع اخیر فدرال رزرو و سیگنال‌هایی از کاهش تدریجی نرخ‌ها (یا حفظ نرخ‌ها در سطحی که بازارها آن را «نرمال» می‌دانند) باعث شده دارایی‌های پرریسک کمی جذاب‌تر شوند و هزینه تامین مالی در افق میان‌مدت کاهش یابد؛ این مسأله روی نرخ ارز جهانی دلار و جریان سرمایه به سمت بازارها اثر می‌گذارد.

کاهش رشد اقتصادی چین تقاضای کلایی را تضعیف کرده است. داده‌های اخیر نشان می‌دهد رشد داخلی چین ضعیف‌تر از انتظارات است و این احتمال تضعیف تقاضای کالاهای پایه (فلزات، انرژی، پتروشیمی) را افزایش می‌دهد؛ برای کشورهایی که به بازار چین وابسته‌اند، این خبر مهم است. وضعیت ایران

قیمت‌ها و تورم: روند عمومی تورم در ایران کاهشی نخواهد بود. با وجود فشارهای خارجی که قیمت نفت را اندکی پایین می‌آورد، عوامل داخلی (نهاده‌های تولیدی گران، انتظارات تورمی و اختلال در زنجیره‌های عرضه) به همراه خروجی ضعیف سرمایه‌گذاری، تورم را در کوتاه‌مدت نگه می‌دارد. خانوارها احتمالاً همچنان افزایش هزینه‌های خوراک و انرژی را احساس خواهند کرد.

نرخ ارز و بازار آزاد: در هفته پیش‌رو، اگر روند کاهش نسبی قیمت نفت ادامه یابد، مقداری فشار بر درآمدهای ارزی وجود دارد که می‌تواند باعث نوسان بیشتر در نرخ دلار آزاد شود. با این حال فشارهای سیاسی و تحریم‌ها (و محدودیت واردات رسمی) مانع از بازگشت سریع ثبات بلندمدت به بازار ارز می‌شود؛ بنابراین نوسان‌های کوتاه‌مدت و رفتار فعال سفته‌بازانه محتمل است.

اشتغال و فعالیت اقتصادی: کاهش تقاضای خارجی (خصوصاً از چین) و مشکلات داخلی سرمایه‌گذاری، سبب می‌شود رشد واقعی اقتصادی کند و اشتغال نوین محدود بماند؛ این اتفاق در کنار پرداخت‌های تعهدی دولت و مشکلات نقدینگی بخش خصوصی فشار روی کارآفرینان و بنگاه‌های کوچک را حفظ می‌کند. بی‌ثباتی اجتماعی و پیامدهای اقتصادی: اعتراض‌های کارگری و بازنشستگان و تشدید نارضایتی‌ها می‌تواند سیاست‌گذاران را وادار کند در کوتاه‌مدت اقدامات موقتی (افزایش یارانه‌ها، پرداخت‌های فوری یا کنترل قیمت‌ها) اتخاذ کند که بار مالی و تورمی داشته باشد. همین اعتراض‌ها همچنین ریسک به هم خوردن زنجیره‌های توزیع و کاهش فعالیت روزمره را بالا خواهد برد.

تاثیر اخبار جهانی بر وضعیت سیاسی و اقتصادی ایران طی هفته آتی

قیمت نفت پایین‌تر = فشار بر بودجه و سیاست‌های حمایتی. کاهش قیمت نفت، درآمدهای دولت را محدود می‌کند و در شرایطی که دولت ممکن است برای آرام کردن بازارها دست به اقدامات هزینه‌زا بزند، فضای مالی دشوارتر خواهد شد. این اتفاق ممکن است به کاهش سرمایه‌گذاری عمومی یا تأخیر در پروژه‌ها منجر شود و افزون‌بر آن، فشار برای برداشت از ذخایر یا فروش دارایی‌ها را افزایش دهد.

تسهیل پولی جهانی = ضعیف شدن دلار و تغییر در جریان سرمایه (اثر محدود برای ایران). اگر فدرال رزرو و بانک‌های مرکزی جهان مسیر آرامی به سمت کاهش نرخ را ادامه دهند، رشد دارایی‌ها در اقتصادهای بزرگ می‌تواند نرخ بهره جهانی را پایین‌تر بیاورد و ممکن است مقداری از فشار بر بازارهای EM را کاهش دهد؛ با این حال برای ایران که با تحریم‌ها و محدودیت‌های نقل و انتقال روبه‌روست، پیامدهای مثبت این تغییر جهانی کمتر و کندتر منتقل خواهد شد.

کاهش رشد اقتصادی چین = کاهش تقاضا برای صادرات غیرنفتی و فلزات. اگر چین تقاضای خود را کاهش دهد، بازارهای صادراتی ایران (به ویژه نفت و برخی محصولات معدنی/پتروشیمی) تحت فشار خواهند بود؛ این مسأله می‌تواند درآمدهای ارزی بخش خصوصی صادرکننده را کاهش دهد و به اعتراض‌های صنفی بیشتر دامن بزند. رویدادهای منطقه‌ای/سیاسی (مانند توافقات نفتی عراق) = کانال قیمت نفت و مذاکرات منطقه‌ای. هر خبر سیاسی – منطقه‌ای که بر عرضه نفت اثر بگذارد، سریعاً بر بودجه و انتظارات اقتصادی ایران تأثیر خواهد گذاشت. همچنین هر خبری که مناسبات بین‌المللی را تغییر دهد (تحریم‌ها، نشست‌های دیپلماتیک) می‌تواند کانال‌های مالی و تجاری ایران را باز یا بسته کند.

سناریوهای محتمل

سناریوی شماره 1 (بیشترین احتمال): قیمت نفت پایین تا متوسط؛ رشد کند اقتصاد جهانی با نشانه‌های تسهیل روند پولی؛ تورم داخلی همچنان بالا؛ نوسانات ارزی ادامه دارد؛ سیاست‌گذاری‌های هزینه‌زا و تورم‌زا است.

سناریوی شماره 2 (کم‌تر محتمل): بازگشت نسبی قیمت نفت و بهبود تقاضای چین، افزایش درآمدهای ارزی و کاهش فشار بر ریال و تورم؛ فضای سیاسی آرام‌تر

سناریوی شماره 3 (خطرناک اما ممکن): تشدید اعتراض ها یا تشدید تحریم ها همراه با افت شدید قیمت نفت. بحران نقدینگی، شوک ارزی و افزایش شدید فشار معیشتی

تهیه شده توسط مرکز شتاب تبریز- TAC